

Rozpšawy wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije (DSRK) Mašicy Serbskeje

wopšimješe

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2009/2010	2
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2011	3
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2012	4
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2013	5
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2014	6
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2015/2016	7
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2016/2017	8
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2017/2018	9
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2018/2019	10
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2019/2020	11
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2023/2024	12
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2025/2026	13

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2009/2010

Nowa Dolnoserbska rěčna komisija jo chopiła žětaš w lěše 2009. Ako cłonki su pówołane głownje zastupjarje tych institucijow, kenž nałožuju wšednje pisnu dolnoserbšćinu. Jo było wědobne rozsuzenje, až njejo se wuzwólił(a) nowy předsedař / nowa předsedarka, ale jano powědař komisije z nadawkom, wobzamknjenja komisije w zjawnosći zastupowaš. Koordinaciju žětabnosći jo přewzeła Chóšebuska wótnožka Serbskego instituta.

2010 jo se komisija tśi raze zmała. Wobradowało jo se głownje wó (ortografiskej) adaptaciji cudzych słow do dolnoserbšćiny a wó wjelikem resp. małym pisanju. Pśi tom jo se glědało na to, aby se wobzamknjenja – žož jo było móžno – makali z wótpowědujucymi póstajenjami górnoserbskeje komisije. Na wósebnosći dolnoserbšćiny w tom konteksće jo se ale konsekwentnje žiwało. To pótrjefijo mj. dr. kupki cudzych słow, ako wóstanu w dolnoserbšćinje indeklinabelne, mjaztym až jo se w górnoserbšćinje južo tendenca k morfologiskej integraciji słowa přesajžila.

2011 žětabnosć pókšacujo, wjeliki žět 2010 přepowědanych temow móžo se lětos a pó tśěsem cytanju w komisiji wótžognowaš.

Fabian Kaulfürst, powědař

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2011

Rěčna komisija jo se w lěše 2011 dwa raza zejšta, aby wobradowała. Pósejženi z 5. julija a 14. septembra stej se pšiwobrošitej wósebnje ortografiskim problemam, rozmjej pisanjeju a integrěrowanjeju cuzych słow a mjenjow. Pši tom jo se zglucyło, někotare systematiske problemy dorozwěžaš. Dalšne temy su se w drugem cytanju wobjadnawali a mógu se 2012, w dalšnem, pón tšešem cytanju teke wótžognowaš.

Pši wužětowanju pšedłogow za diskusiju, wó kótarež stej se staratej sobužětašerja Chóšebuskeje wótnožki Serbskego instituta, jo se tak daleko, ako jo było móžno, na paralelne górnoserbske rozwězanja glědało, aby se njenotnym diferencam mjazy wobyma rěcoma zadorato.

Wobzamknjenja Dolnoserbskeje rěcneje komisije deje se mjaz drugim wózwawiš na se rozwijajucem internetowem portalu wó dolnoserbšćinje (www.dolnoserbski.de) a se wě teke na bokach Mašice Serbskeje.

Fabian Kaulfürst, powědar

Rozpšawa wó žěłabnosći Dolnoserbskeje rěčneje komisije 2012

Dolnoserbska rěčna komisija jo se 2012 dwa raza zmakata (283., 11.12.). Pla wobradowanjow jo głownje šło wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosci adaptěrowanja cuzych słowow do dolnoserbskego rěčnego systema. Wětšy žěl diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razju pšepowědať a stakim wobzamknut. Wuslědki maju se w interneše zestajiś a wózwajiś.

dr. Fabian Kaulfürst, powědať

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řecnej komisije 2013

Dolnoserbska řecna komisija ma aktualnje 12, w lěše 2013 jo měta hyšći 13 člonkow. Wóni reprezentěruju serbske institucije Dolneje Łužyce. Dolnoserbski gymnazium bóžko južo někotare lěta njejo zastupjony.

DSRK jo se 2013 tśi razy zmakala (30.4., 12.6., 5.11.). Pšerězne wobžělenje jo było něži 77 procentow. Pla wobradowanjow jo głownje što wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosći adaptěrowanja cuzych słow do dolnoserbskego řecnego systema. Mjaz drugim jo se rozwězało pisanje wobšyrneje kupki słow, ako zachopiju we wuchadnišćowej řecy na sk-, sp-, st-. Teke pisanje z wjelikim resp. małym zachopnym pismikom jo było tema wobradowanjow. Wětšy žel diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razuju pšepowědać a z takim wobzamknuć.

Wutšobnje žěkowaš kšěť se na toś tom městnje Mětoju Pernakoju za jogo statkowanje w DSRK. Lěta dłužko jo z Barlinja jězdźiła na wobradowanja a jo ze swójim wěženim a slěženim k žětabnosći komisije pšinosowała. Žěk słuša rowno tak Ani Pohončowej, kótaraž tejerownosći w nowej pěšlětněj periože wěcej k dispoziciji njestoj a kótaraž jo se lěta dłužko starała wó wótlicenje DSRK.

dr. Fabian Kaulfürst, powědać

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řecneje komisije 2014

Dolnoserbska řecna komisija jo se 2014 tři razy zmakala (19.2., 20.5., 11.11.). Pla wobradowanjow jo głownje što wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosći adaptěrowanja cuzych słow do dolnoserbskego řecnego systema. Teke pisanje z wjelikim resp. małym zachopnym pismikom jo było tema wobradowanjow. Wětšy žěl diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razuju pšepowědał a z takim wobzamknuł.

Wužětała jo se internetowa prezentacija wuslědkow DSRK, kótaraž ma zjawnosći pšistupnjaš aktualny staw ortografiskeje normy. Pši tej gózbje jo nastała online-wersija knižkow Manfreda Starosty »Niedersorbische Orthographie und Interpunktion. Regeln.« (2. nakład, 1982), do kótarychž su se nowe póstajenja zažětała. Bok jo se w komisiji diskutěrowało a jo wót 18.2.2015 w seši pšistupny.

dr. Fabian Kaulfürst, powědał

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2015/2016

Dolnoserbska rěčna komisija (DSRK) jo se 2015 jano raz zmakata (24.2.), což jo głownje zwisowato z wósebnymi wupominanjami sobužětašerjow SI pšez interne pšerědowanja.

Pšiwobrošita jo se rěčna komisija hyšći raz tomu »ó« we wósebnych, dotychměst jasnje njerědowanych pozicijach. Dalej jo se diskutěrowato wó naraženjach za serbske mě nastawajucego jazora blisko Chóšebuza a powšyknje wó roli DSRK glědajucy na nowe geografiske a hynakše oficialne pomjenjenja.

dr. Fabian Kaulfürst, powědař

Budyšin, 5.3.2016

Rozpšawa wo žětabnosći Dolnoserbskeje rěčneje komisije 2016/2017

Dolnoserbska rěčna komisija (DSRK) jo se 2016 jano raz zmakata (13.12.), což jo głownje zwisowato z wósebnymi wupominanjami sobužětašerjow SI pšez interne pšerědowanja. Pšiwobrošita jo se rěčna komisija hyšći raz tomu »ó« we wósebnych, dotychměst jasnje njerědowanych pozicijach. Dalej jo se diskutěrowato wó deklinaciji cuzych słow ako *lunch*. Teke za ortografiskim rozwěžanim za cuze słowa *yoga*, *cucchini*, *dekoltěrowany* jo se pytało. Pšiwobrošili su se cłonki teke pisanjeju trjebny/trěbny a su diskutěrowali zasejzawježenje pisanja měkego <í> wósrjejž słowa (na pšikład pjakařka).

dr. Fabian Kaulfürst, koordinator

11.3.2017

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2017/2018

Dolnoserbska rěcna komisija jo se 2017 zmakata dwójca: 11.5. a 10.10.

Wujasnili su se dotychměst njerědowane pady pśi pisanju <ó>. Teke pisanje wšakich cuzych słow jo se dowobzamknuło. Wušej toho jo se póstajilo, až njepišo se wěcej trěbny, trěbnosć atd., ale trjebny, trjebnosć. Intensiwnje diskutěrowało jo se teke naspjetne zawježenje pisanja <ř> teke srježž słowa (na pś. pjakařka, muřka). Tšeše cytanje wó tom pak bužo akle 2018.

dr. Fabian Kaulfürst, koordinator

Budyšin, 17.3.2018

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řěcneje komisije 2018/2019

Dolnoserbska řěcna komisija jo se 2018 zmakata dwójcy: 15.5. a 30.5.

Wobzamknuto jo se zawježenje pisanja měkego <í> srjež słowa. Z tym co DSRK spěchowaś pšawe wugronjenje słow ako pjakařka, ceřba, wařmo.

Wušej togo jo se w zwisku z rozšyrjenim dolnoserbskego starodawnego sedleńskego ruma Serbow pšeglědata wobšyrna lisćina mjenjow wobydlenišćow wšakorakich typow. Wuslědk mjazy drugim toś tych procowanjow jo 30. zešywk Maćego řědu Serbskego instituta „Mjenja wobydlenišćow w starodawnem sedleńskem rumje Serbow w kraju Bramborska“.

W tom konteksće su se teke diskutěrowali a sprecizěrowali pšawidła wjelikego a maćego pisanja toś tych wósebnych mjenjow.

dr. Fabian Kaulfürst

Budyšin, 9.3.2019

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řěcneje komisije 2019/2020

Dolnoserbska řěcna komisija jo se 2019 zmakata dwójce: 15.5. a 17.12.. Zřědowało jo se a) wjelike a maće pisanje wěcejžělnych mjenjow wobydlenišćow, b) wjelike a maće pisanje amtskich pšidankow k mjenjam wobydlenišćow (typ: Uniwersitne město, Rybakařske a twardnicowe město) a juristiskich statusow (typ: wjelike wokrejsne město).

Diskutěrowali su se dalšne póstajenja glědajucy na wjelike a maće pisanje w konteksće mjenjow.

Kombinacija grafemowu <ch> njama wěcej status pismika a njejo wěcej žět dolnoserbskego alfabetu. Z tym rozsuženim jo se rozwězał dłužkolětny problem, až <ch> jo w Starostowem słowniku (1999) zarědowane pód <c>, weto jo se přězy w słowniku pódał alfabet z <ch>. To jo wjadło k njewěstosćam a wšakim wariantam nałožowanja w praksy.

Fabian Kaulfürst, powědař

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řecneje komisije 2023/2024

DSRK jo se w lěše 2023 styri raze zmakala. Rozsužito jo se mj. dr. wó pisanju wariantowu prepozicije w/we. Něgajšna regula, kótaraž płaši dalej za górnoserbšćinu, njejo na žednu wašnju wótpowědowała uzusoju dolnoserbskego wugranjanja. Nowe ředowanje se jomu bližy a póbitujo wěcej fleksibelnosći.

Komisija jo se wušej togo zabrala z wósebnymi padami, ako su se pši zawježenju <ó> pšewizeli abo wopacnje rozsužili. We tom wobtuku jo dojšto k punktualnym korekturam.

Dokulaž jo Nowy Casnik juž pšez lěta pisat <šport> město <sport>, jo se teke dopuščita forma ze <š>, z cymž jo se dojšpiła jadnakosć z młogimi drugimi póžyconkami, ako su se juž dotychměst z <š> pisali. Wušej togo jo se dojšpiła wobjadnosć z uzusom w dolnoserbskich medijach.

Aktualnej, hyšći njedorozsužonej temje stej pisanje <s> abo <z> w słowach ako klawsura abo pensija a pisanje <č, tš, tś> w cuzych słowach.

dr. Fabian Kaulfürst, powědař

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2025/2026

Dolnoserbska rěčna komisija jo se zachadne lěto jaden raz zejšta. Pši tom su cłonki wobradowali wó (nje)pisanju apostrofa a wó pšawopisnem resp. morfologiskem zeserbšćenju słowow francojskego póchada.

Fabian Kaulfürst, powědař